

KOMMUNIKASJON OG LOKALE BEHOV I RESILIAGES CORE LABS

1. utgave - 15. oktober 2024

INNLEDNING

RESILIAGE står for RESILience + heritAGE. Sammentrekningen av de to ordene uttrykker vår tilnærming til katastroferisikoreduksjon og -håndtering gjennom kulturarv.

RESILIAGE er et treårig europeisk forskningsprosjekt (september 2023-aug 2026) finansiert av det ambisiøse Horizon Europe-programmet, og har som mål å «fremme helhetlig forståelse av drivkrefter for samfunnet motstandsdyktighet og arv gjennom samfunnsbaserte metoder»

Prosjektet utforsker den samfunnsmessige motstandskraften gjennom perspektivet til kultur- og naturarv, og ser arv som en meningsfull ressurs for lokalsamfunn som kan integreres i lokal katastroferisikohåndtering. For å oppnå dette gjennomfører prosjektet feltundersøkelser for å identifisere faktorer som fremmer motstandskraft, og fremmer en lokalsamfunnsentrert tilnærming for å generere ny handlingsrettet kunnskap sammen med lokalsamfunnene i deres flerfarlige og flerdimensjonale reelle scenarier.

RESILIAGEs visjon er at nedenfra og opp-prosesser kan bidra til å forankre motstandskraft på lokalt nivå og bidra til å finne løsninger som kan utnyttes på globalt nivå. Ambisjonen er å øke den offentlige bevisstheten og gjøre lokalsamfunnene bedre rustet til å dempe konsekvensene av katastrofer og tilpasse seg klimaendringene.

Våre 18 partnere fra 10 land, med Politecnico di Torino som koordinator, samler representanter for de viktigste aktørene i håndteringen av naturkatastrofer og ekstreme hendelser: Førstehjelpspersonell, beslutningstakere og offentlige myndigheter, lokale innbyggerforeninger og kunnskapsorganisasjoner.

Vi samarbeider ved å analysere mangler og muligheter ut fra våre ulike ekspertiseperspektiver for å identifisere varige strategier gjennom en systemisk implementering av katastroferisikohåndtering i alle de ulike fasene av forebygging, beredskap, respons og gjenoppretting. Vi integrerer også Bærekraftsmål nr. 5 i våre forskningsmål med tanke på behovet for å styrke kvinners og jenters stilling på dette området.

Det er imidlertid store variasjoner i samfunnet, blant annet når det gjelder kultur, risikobevissthet og -oppfatning, sosioøkonomiske og geografiske forhold. Vi må forstå disse variasjonene bedre for å kunne ta hensyn til menneskelige faktorer i arbeidet med å redusere katastroferisiko. Kulturarv handler om variasjoner som har formet landskapene våre og lokale praksiser også i forhold til miljøet.

RESILIAGE har derfor etablert fem COmmunity RESilience-laboratorier (CORE Labs) i fem land med ulike typer risikosituasjoner, sårbarheter og kulturelle, geografiske og miljømessige karakteristikk. Hvert CORE-laboratorium består av en konsortiepartner og et nettverk som tar hensyn til RESILIAGEs forskningsmål og inkluderer representanter for lokale myndigheter, kulturarvsorganisasjoner, nødetater og innbyggerforeninger. CORE-laboratoriene og deres nettverk utgjør kjernen i RESILIAGEs aktiviteter og mål.

I CORE Labs undersøker vi de ulike forholdene med utgangspunkt i et SyRI-rammeverk (Systemic Resilience Innovation) som omfatter det vi anser som relevante aspekter for å styrke strukturell motstandskraft. De omfatter aspekter knyttet til offentlig forvaltning, hukommelse, sosial interaksjon og inkludering, sosioøkonomisk motstandskraft, helse og velvære. De gir viktige indikatorer for utforming av både digitale og ikke-digitale løsninger for å styrke lokalsamfunnets beredskap og støtte planleggingen av katastrofe motstandsdyktige samfunn i et bærekraftig perspektiv.

For å oppnå dette engasjerer vi flere interessenter i CORE Labs og nettverket deres ved hjelp av en rekke samarbeidsmetoder og deltakende prosesser. Aktivitetene - i felt og på avstand - bidrar til forskningen i alle faser og

bidrar til å felles skape digitale verktøy og myke løsninger for å implementere SyRI-tiltak og forbedre beredskapsplanene.

Kapasitetsbygging, kollegalæring, samhandling i en kontekst med flere interessenter, ved å integrere lokale og globale perspektiver og utnytte den lokale arven med sine globale verdier, er RESILIAGEs måte å skape motstandskraft i lokalsamfunnet på. Nye Associated Digital CORE Labs vil bli med i prosjektet i begynnelsen av neste år.

I samarbeid med sine CORE-laboratorier, har RESILIAGE som mål å tilby ny kunnskap og effektive løsninger for å utnytte samfunnets motstandskraft, utnytte arv og bygge en risikobevist og katastrofeforbereid bærekraftig utvikling.

Kulturarv: RESILIAGEs måte å bygge motstandskraft på

INNHold

Kommunikasjon spiller på mange måter en avgjørende rolle både før, under og etter naturkatastrofer. I bunn og grunn handler kommunikasjon om å sende og motta beskjeder eller informasjon. For dem som håndterer kriser og katastrofer, blir informasjonsdeling via kommunikasjon et av de viktigste behovene under og etter katastrofer. Organisasjoner må kommunisere effektivt med ulike interessenter for å forhindre panikk og iverksette en ryddig plan for respons. På individnivå er katastrofer sterkt forbundet med usikkerhet på grunn av deres uforutsigbare og ikke-rutinepregede natur, noe som resulterer i informasjonsusikkerhet, situasjonsusikkerhet eller begge deler. Som en del av den naturlige menneskelige reaksjonen blir den berørte befolkningen «sulten på informasjon» og engasjerer seg i informasjonssøking. Forskning viser at samfunnets beredskap gjennom engasjement spiller en av de viktigste rollene når det gjelder å redusere tap av mennesker og eiendom i en kritesituasjon. Engasjement anses som en «repeterende, dynamisk kommunikasjonsprosess, der deltakelse, erfaring og felles handling fremstår som sentrale komponenter som skaper mening og verdi for lokalsamfunnet». Å bygge opp lokalsamfunnets kapasitet gjennom dialogisk kommunikasjon med innbyggerne spiller derfor en viktig rolle både før og etter en katastrofehendelse.

I løpet av våren 2024 har forskerne i RESILIAGE-prosjektet gjennomført fokusgruppemøter, distribuert spørreundersøkelser og organisert intervjuer med sentrale interessenter i de fem CORE-laboratoriene for å forstå hva som kjennetegner kommunikasjonsnettverket, for å undersøke om det er noen hull eller manglende koblinger i informasjonsflyten, samt for å samle inn beste praksis («ting som fungerer bra») i lokalsamfunnet. Det viktigste av alt er at resultatene av denne datainnsamlingen identifiserte og samlet inn behovene til lokale myndigheter, nødetater og innbyggere, slik at de kan møtes med de løsningene RESILIAGE har å tilby.

I dette dokumentet kan du lese de viktigste funnene våre.

Core Lab

**Trondheim
NORWAY**

**TRONDHEIM
NORWAY
CORE LAB**

TRONDHEIM CORE LAB

Selv om Trondheims CORE Lab generelt er kjent for sin sterke fellesskapsfølelse, eksemplifisert ved praksiser som «dugnad», står dette i motsetning til funnene i undersøkelsen vår, der mer enn 65 % av respondentene vurderte forholdet til naboene sine som svakt eller svært svakt. Når det gjelder informasjonstilgjengelighet, har studenter blitt identifisert som en sårbar gruppe på grunn av deres relativt dårlige sosiale nettverk sammenlignet med lokalbefolkningen, noe som begrenser deres tilgang til kritisk informasjon i tilfelle en katastrofe.

I tillegg har innbyggerne i lokalsamfunnet angivelig høy tillit til myndighetene, noe som har ført til passivitet og mangel på individuell myndiggjøring. Det er derfor en sentral utfordring å støtte innbyggerne i å bygge opp en følelse av kontroll og lære dem opp til å bidra som aktive aktører i krisehåndteringen.

I Trondheim er det en bemerkelsesverdig forskjell fra andre CORE Labs at scenariet som ble brukt i fokusgruppene, var hypotetisk. Til tross for at det var hypotetisk, var deltakerne i stand til å kartlegge et detaljert nettverk av aktører som var involvert i krisehåndtering, noe som tyder på et høyt nivå av katastrofebevissthet. Deltakerne ga imidlertid også uttrykk for forvirring rundt de ulike aktørenes roller og ansvarsområder, noe som kan tilskrives det store antallet involverte aktører og tendensen til «silotenkning» i krisehåndtering. Det er viktig å ta tak i dette problemet for å sikre god koordinering ved fremtidige katastrofer. I den forbindelse fremhevet deltakerne behovet for situasjonsbilder for å holde aktørene informert etter hvert som krisen utvikler seg.

Core Lab

**Trondheim
NORWAY**

«Det finnes sannsynligvis ingen du kjenner dårligere enn dine nærmeste naboer.»

Innbygger Trondheim

Kjennetegn ved kommunikasjonsnettverk

Trondheim har et veletablert varslingsystem som integrerer en rekke kommunikasjonskanaler i krisehåndteringen. Deltakerne i fokusgruppene bemerket at disse kanalene er toveis, slik at deltakerne både kan motta oppdateringer og gi tilbakemeldinger om krisens utvikling. Det at et velfungerende digitalt system nylig ble erstattet av et nytt, RAVEN, kan imidlertid ha bidratt til mindre koordinerte innledende tiltak etter hvert som nøkkelaktørene tilpasser seg den nye plattformen. I tillegg understreket fokusgruppedeltakerne viktigheten av situasjonsbilder for å få oppdateringer og samarbeid i tide under kriser.

De viktigste beste praksisene i samfunnet

Hva fungerer bra?

Lokale myndigheter

- Hvert år utfordres kommunen til å jobbe med en egenberedskapskampanje.
- Kart over kvikkleire-risikoområder er tilgjengelig på nett.
- Egenberedskapsbrosjyrer har blitt distribuert via posten. Ved å ha en brosjyre sikrer man at man har tilgang til informasjonen også når man ikke har telefondekning/internettforbindelse.
- Pressen håndteres av Trondheim kommune og brukes til å informere folk om hvordan de skal oppføre seg for å redusere konsekvensene.
- I fjor under Beredskapsuka ble det laget interaktive oppgaver (DSB), som for eksempel bordøvelser for hjemmet, eller diskusjonsoppgaver med familien om hvordan vi skal klare oss selv i en krisesituasjon.

Førstehjelpere

- Krisehåndtering innebærer ofte personlige møter og kurs for å bygge personlige relasjoner. Denne tilnærmingen bidrar til å etablere tillit og samarbeid.
- Trondheim Røde Kors vil støtte med frivillige i Beredskapsvakt og hjelpekorps, samt ved senter for evakuerte og pårørende.
- Redningsfaglig forum for frivillige organisasjoner.

Borgere

- Arbeidstilsynet kjørte for noen år siden informasjonskampanjer rettet mot utenlandske sjåførere gjennom deres pårørende.
- DSB publiserte en beredskapsliste over hva man bør ha hjemme i tilfelle krise, mat og vann til en uke.
- Maskoten Bjørnis for å lære barn om brannfare, politi og helse.
- Nasjonale e-læringskurs om førstehjelp er tilgjengelige på nettet.
- For personer med dårlige digitale ferdigheter finnes det allerede en bok «I tilfelle dommedag» med informasjon om hvordan man kan forberede seg og oppføre seg.
- For personer med språkbarrierer ble det delt ut små kort med relevante nødnumre.
- Flertallet av innbyggerne har tillit til politiet og myndighetene.

Identifiserte hull

Smertepunkter ved status quo

Lokale myndigheter

- Skift i Norges nasjonale digitale løsning: RAVEN erstattet CIM, men fungerer ikke like godt lenger.

Førstehjelpere

- Stor avhengighet av telefonen uten en reservekommunikasjonslinje.

Borgere

- Risikoen for jordskred er kommunisert, men konsekvensene er ikke kommunisert.
- Innbyggerne vet ikke hvor de skal henvende seg i tilfelle en krise.
- Viktigheten av forsikring ble fremhevet, da det antas at mange studenter ikke har innboforsikring.
- Folkeregisterlisten er ikke oppdatert, ettersom bare et fåtall av studentene har registrert seg. Ikke alle melder flytting til Trondheim.
- Høy tillit til myndighetene fører til liten eller ingen ansvarstaking.
- Turistbyråene er ikke interessert i å kommunisere risiko.

Behov

Hva skal til for å forbedre beredskapen?

Lokale myndigheter

- Det er mange potensielle aktører i Trondheim som kan være til støtte i en krisesituasjon. Det er behov for å identifisere dem og kjenne til ressursene deres (f.eks. NTNU, Flyktningetjenesten ...).
- Kommunikasjon er fortsatt et tilbakevendende problem, særlig i forbindelse med krisehåndtering og øvelser. Det er usikkerhet om roller, ansvar og myndighet, noe som fører til forvirring og ineffektivitet.
- Det er avgjørende å oppmuntre til individuelt ansvar. Selv om det er positivt at nordmenn har tillit til myndighetene, er det like viktig at folk selv tar proaktive skritt.
- Et eget kommunikasjonssystem for aktører som skal samarbeide.
- Kart og situasjonsbilder for å støtte informasjonsoppdateringer og samarbeid.

Førstehjelpere

- For å løse dette er det behov for et system som fokuserer på roller og funksjoner i stedet for personlige relasjoner. Dette vil sikre en konsekvent og effektiv krisehåndtering, selv om bestemte personer er utilgjengelige eller blir erstattet.
- Regelmessig øvelse av roller, ansvar og myndighet er avgjørende.

Borgere

- Informasjon om samlingssteder.
- Kvikkleirekampanje: hvor man kan møtes, hvordan man forlater huset sitt, hva man skal ta med, hvordan man ikke blir en byrde, hvordan man kan hjelpe, hvordan nabolaget er strukturert.
- Inkluder sårbare grupper - flyktninger og innvandrere. de kommer ofte fra kulturer der de er vant til å ta vare på seg selv. se på dem som en ressurs og inkluder dem i planleggingen.
- En sjekkliste i papirformat med informasjon om hva man skal gjøre i en krisesituasjon.
- Tilrettelegging av gruppesamlinger for å unngå at folk blir skremt av upersonlig informasjonsoverføring.
- Andre risikoer bør også vurderes, for eksempel brannfaren, spesielt for området «Møllenberg».
- Visualiseringsvideo: Hva kan skje hvis skredet går - hva er konsekvensene?
- Oppmuntring til å bli kjent med folk og danne nettverk for å støtte hverandre på samfunnsnivå.
- Finne en løsning på hvordan vi kan inkludere de som ikke kan lese eller skrive norsk.
- Behov for å inkludere sosiale medier (TikTok) som et distribusjonsverktøy for å nå den yngre generasjonen.

WEBSITE

www.resiliage.eu

KONTAKT OSS

info@resiliage.eu

FØLG OSS

[f](#) [@](#) [X](#) [in](#) [v](#) @ResiliageEU

VÅRT KONSORTI

Politecnico
di Torino

unesco

deepblue

SINTEF

V
I
C
E
S
S
E

unimes
UNIVERSITE

LOBA®

DemirEnerji

VEXIZA

almende

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE

Røde Kors
Trondheim

T.C. KARŞIVAKA
BELEDİYESİ

unesco
Global Geopark

naturtejo
GEOPARK unesco
Global Geopark

ESCOLA NACIONAL DE
BOMBEIROS

CİTADINANIZ ZİTİVA

volies
Asociación

www.resiliage.eu

Funded by
the European Union